

ний комерційний арбітраж). Чи не краще було б повністю віддати таку компетенцію спеціалізованим судам — господарським?

По-друге, доцільно було б запровадити практику систематизації засобів доказування в Регламенті Міжнародного комерційного арбітражного суду (затверджений рішенням Президії Торгово-промислової палати України 10 червня 1992 р.). Це зніме питання з приводу дій суду, якщо сторони не врегулюють це питання в третейській угоді, за відсутністю хоча б приблизного переліку. Адже окреме визначення допустимості і належності доказів тільки загальмує хід розгляду.

По-третє, доречно було б визначити, у чому полягає відмінність у статусі «свідків», «свідків-експертів» і «експертів», оскільки всі три згадуються в Регламенті. Варто було хоча б виписати, яким засобом доказування є інформація, отримана від свідків-експертів: показанням свідка чи висновком експерта.

Отже, вирішення вищенаведених проблем у вітчизняному законодавстві дозволить ефективніше функціонувати міжнародному комерційному арбітражу, що в свою чергу призведе до зростання ролі даного органу в галузі захисту прав та інтересів суб'єктів міжнародного права, які охороняються законом.

Л. Р. Тимофєєва

ст. викладач кафедри конституційного та адміністративного права юридичного факультету КНЕУ

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Останнім часом у діючому праві розрізняють принципово різні рівні гармонізації національної правової системи, зокрема: гармонізація в межах правової норми і акту; горизонтальна гармонізація; вертикальна, ієрархічна гармонізація законодавства; гармонізація на міждержавному рівні.

Тому найактуальнішою є реалізація такого прийому як рецепція позитивна і негативна. Це означає включення у національне законодавство норм міжнародного права без змін, або виключення норм, які не відповідають міжнародним актам. Дослідження у цій сфері можуть дати чітку картину важливих рішень, які необхідно прийняти на державному рівні.

Відомо, що процес прийняття необхідних нормативно-правових актів завжди здійснюється із запізненням. У сфері законотворчості існують сучасні методи конкуренції, як результат — створюються неякісні акти, які дуже швидко необхідно змінювати або доповнювати.

Очевидно, що недосконалий процес організації законотворчого процесу плідить множинність підзаконних актів, які розробляють міністерства, комітети, відомства з позицій суб'єктивних підходів. Наприклад, новий Митний кодекс України¹ не відповідає європейському законодавству тому, що Україна досі не приєдналася до жодної з основних міжнародних митних конвенцій.

Глава держави у 2002 році підписав указ про приєднання до міжнародної конвенції, яка передбачає уніфікацію процедур по обидві сторони кордону і спрощує проходження митних процедур. Новий Митний кодекс включає в себе дублювання всіх видів контролю на митниці.

Екс-глава Митної служби Олексій Коваль вважає, що «якщо ми справді маємо намір вступати до ВТО і ЄС, то ми і Митний кодекс повинні розробляти на базі європейського законодавства. Потрібно було просто зробити переклад хоча б 3—4 основних митних конвенцій і покласти їх в основу Митного кодексу»². Адже саме Конвенції відповідають на питання, яким повинен бути Митний кодекс. Однак за десять років Україна не приєдналась ні до однієї з основних митних конвенцій.

Проблема виконання та реалізації Угоди про партнерство і співробітництво полягає у приведенні у відповідність до стандартів ЄС не лише окремих законодавчих актів, але і правової системи в цілому. Оскільки європейські правові системи пов'язують із належністю до східної або західної традиції права, попереднього аналізу потребують два вектори інтеграції — Схід і Захід. Необхідні кваліфіковані спеціалісти, які б займались відповідними питаннями предметно і аналізували інформацію, яка поступає. Поле аналізу можливо розширити, оскільки «Захід є Захід, а Схід є Схід, причому не тільки у значенні співставлення частин світу, а й у визнанні наявності різниці між Західною і Східною Європою... Мається на увазі не механічний, формальний поділ Європи за географічними координатами, відповідно до якого Польщу, наприклад, можна віднести до Сходу, а розподіл за світоглядом, культурою, організацією суспільства — усе те, що становить у сукупності — цивілізацію»³.

¹ Митний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 38—39. — Ст. 288.

² Ильичев Р. Те же грабли // Бизнес. — 2003. — № 50. — 8 дек. — С. 30.

³ Харитонов С. О., Саниахметова Н. О. Цивільне право: Підручник. — К.: Істина, 2003. — С. 13.

Бачило І. Л., доктор юридичних наук, завідувачка сектору інформаційного права Інституту держави і права РАН визначає, що гармонізація законодавства — це комплексна система діяльності правників, яка включає виявлення наявності правової бази кожної держави, проведення порівняльного аналізу, виявлення відмінностей і протиріч, прогалин, оцінку актуальності і прерогатив законодавства кожною із сторін; відпрацювання прогнозу стосовно реалізації конкретних форм створення єдиної чи уніфікованої правової системи Союзу, організацію роботи по кожному об'єкту законодавства з врахуванням визначеної форми його адекватного включення в єдиний правовий простір¹.

Бачило І. Л. розробила методологічні рекомендації, орієнтовані на вирішення завдань по створенню єдиного правового простору в рамках союзу Білорусії і Росії.

24 травня 2004 р. відбувся Ялтинський саміт глав держав-учасників проекту створення Єдиного економічного простору. Було відкрито новий етап у цій роботі, визначено часові і змістовні рамки. Створення практичних правових конструкцій потребує розробки першочергових договорів, які визначають функціонування зони вільної торгівлі без обмежень і вилучень².

Переконана, що процес приведення національного законодавства у відповідність до права європейського співтовариства у майбутньому відбуватиметься набагато інтенсивніше. Україна використовує досвід адаптації законодавства інших країн, розробить основи та механізм його проведення на вищому законодавчому рівні.

Разом з тим, важливе значення у реалізації державної політики у сфері інтеграції матимуть:

1. Досягнення завдань, визначених у Посланні Президента України до Верховної Ради України «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки», у Державній програмі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України на 2004-2007 роки.

2. Фінансування заходів, спрямованих на зближення української та європейської правових систем.

3. Плідна робота законодавчої влади, представленої профільним комітетом Верховної ради України, і адміністративної влади, представленої Главою держави, Міністерством економіки та з

¹ http://www.jurfak.spb.ru/conference/18102000/bachilo_metod.htm. — перекладено з рос. Тимофєєвою Л. Р.

² Буджурова Л. Матеріалізація ЄСП состоится не раніше 2006 г. // Деловая столица. — 2004. — 1 черв. — С. 2.

питань європейської інтеграції, Міністерством юстиції, Державною радою з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України, Національною радою з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Г. С. Тимчик

ст. викладач кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету КНЕУ

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ

Проголошення України незалежною, суверенною державою привело до значних змін у різних сферах життя. Проте не лише з нашою державою відбувалися кардинальні зміни. Так, у деяких країнах Європи відбувалися бурхливі політичні процеси, що змусили громадян шукати притулку та захисту в інших державах. Поява таких незахищених осіб у істотно впливає на стан розвитку суспільства і потребує особливого регулювання з боку держави.

Проблема вдосконалення правового статусу біженців в Україні на сьогоднішній день є актуальною ще й тому, що існуючий рівень врегулювання цього питання в нашій державі далеко не в повній мірі відповідає міжнародному досвіду і сучасному змісту регулювання міграційних процесів.

Нова правова система, встановлена Конституцією України, стала реальною базою подальшого вдосконалення державно-правового статусу особи, в тому числі біженців, що має принципове значення для гармонізації українського законодавства з міжнародними нормами, прискорення вступу України до Європейського Союзу та ряду міжнародних організацій.

Загальне ставлення держави до перебування іноземців на її території, загальні принципи регулювання тих чи інших правовідносин, в які вступають іноземці на території держави перебування, визначає режим іноземців. Він відображає засади реалізації ними своїх прав, свобод і обов'язків. Цей обсяг прав та обов'язків залежить від режиму їх здійснення, який встановлюється національним законодавством або міжнародними договорами.

Конституційно-правовий статус біженців у багатьох країнах аналогічний правовому статусу іноземців. Разом з тим, поняття біженців має ряд істотних особливостей, які дозволяють виділити